

FİLİSTİN MESELESİ

TÜRKİYE'DE SİYASİ PARTİLERİN YAKLAŞIMLARI

EDITÖR GÖKHAN BOZBAŞ

tezkire

ÖNSÖZ

Türkiye Cumhuriyeti, Filistinlilere destek olma konusunda birçok alanda ciddi çabalar sarf etmektedir. Aynı şekilde siyasi arenada da Türk diplomasisi, Filistin Kurtuluş Örgütü yönetimini gözle görülür biçimde desteklemiştir. Nitekim Türkiye, Filistin Yönetimi'nin 2015 yılında Birleşmiş Milletler üyelik statüsünü kazanmasına yardımcı olmuş, o dönemki Türkiye Başbakanı Ahmet Davutoğlu da Filistin Devlet Başkanı Mahmut Abbas'la birlikte Filistin bayrağının BM üyesi devletlerin bayraklarının yanında göndere çekilme töreninde hazır bulunmuştur. Öte yandan Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın ve tüm Türk siyaset sahnesinin Amerika Birleşik Devletleri Başkanı Donald Trump'ın ABD Büyükelçiliği'ni Kudüs'e taşıma ve Kudüs'ü "İsrail'in Ebedi Başkenti" ilan etme kararı karşısındaki tutumu da son derece tesirli olmuştur. Türkiye bundan önce de işgalci İsrail'in Gazze'ye art arda düzenlediği saldırılar ve şehre uyguladığı ambargo karşısında, özellikle de Mayıs 2010'da içerisinde yardım gönüllüleri ve Gazze'ye ulaştırılmak üzere insani yardımların bulunduğu Mavi Marmara gemisine İsrail deniz kuvvetleri tarafından yapılan saldırıdan sonra, işgal devletiyle ilişkilerini kesmişti.

Türkiye Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan ve 2002 yılından bu yana iktidarda olan Adalet ve Kalkınma Partisi'nin güçlü varlığı, Türkiye'de Filistin meselesine yönelik gelişen yaklaşımların bu parti ve liderleriyle ilişkili olduğu düşüncesini

FİLİSTİN MESELESİ

doğurmaktadır. Özellikle de AK Parti'nin iktidar döneminin, Filistin'de sonu gelmez siyasi krizlerin ve savaşların yaşandığı bir zaman dilimine tesadüf etmesi bu düşünceyi pekiştirmektedir. Zira 2000 yılında el-Aksa intifadasının patlak vermesi ve ardından Filistin Devlet Başkanı Yaser Arafat'ın İsrail tarafından suikasta uğramasından bu yana, Filistin'de bir türlü sükûnet sağlanamamıştır. Bu ise, başta Adalet ve Kalkınma Partisi ve lider kadrosu olmak üzere, Türkiye'de Filistin'in büyük ölçüde desteklenmesi sonucunu doğurmuştur. Bununla birlikte Türkiye'de çeşitli siyasi partileri inceleyenler, Filistin meselesinin bütün Türk partilerinin gündeminde az ya da çok yer ettiğini görecektir. Aynı şekilde Türk halkının her kesiminin de dini, tarihi, kültürel, insani ve siyasi gerekçelerle Filistin meselesiyle ilgili olduğu gözlemlenecektir.

Türkiye'deki siyasi oluşumların Filistin meselesine ve Filistin'deki çeşitli unsurlara yönelik tutumlarını ele alan araştırma ve literatürün son derece sınırlı oluşu, bu oluşumların Filistin meselesiyle ilintili konular karşısındaki yaklaşımının hakikatte ne şekilde olduğunun anlaşılmasını zorlaştırmaktadır. Nitekim bahsi geçen oluşumların direniş, siyasal süreç, Kudüs, yerleşimcilik, ayırım duvarı, Filistin Kurtuluş Örgütü'nün Filistin'deki diğer gruplarla ilişkisi gibi meselelere bakış açısı, ne Türkçe ne de Arapça araştırma ve kitaplarda kolaylıkla bulunabilmektedir. Bu çalışmada Vizyon Siyasi Kalkınma Merkezi (İstanbul), bu boşluğu doldurmaya ve Arap ve Türk kütüphanelerine bu alanda nitelikli ilmi ve akademik bir araştırma sunmaya çalışmaktadır. Çalışmanın hazırlanmasına siyaset ve partiler alanında uzman çok sayıda Türk akademisyen katkıda bulunmuş olup, Vizyon Siyasi Kalkınma Merkezi'nin uzman ekibi iki yıl boyunca çalışmanın gün ışığına kavuşabilmesi için seferber olmuştur.

Vizyon Siyasi Kalkınma Merkezi, siyasi kalkınma ve karar alma alanlarında uzmanlaşan bir kurumdur. Merkez, bölge

halklarında demokrasi değerleri ve itidalin gelişmesi ve siyasi beceri ve olanakların artması için çaba harcamaktadır. Bu sayede, self determinasyon, özgürlük, eşitlik, insan onuru ve yine itidal, çoğulculuk ve hoşgörü kavramlarının anlamının kökleşmesi ilkeleri üzerine kurulu, medeni ve demokratik toplum ve ülkelerin inşası mümkün olacaktır. Böylece şiddet ve aşırılığın imhasına ve ayrıca halkların siyasi ve medeni haklarını elde etmelerine katkıda bulunulacaktır. Tüm bunlara ek olarak Merkez, Filistin meselesine de özel bir ehemmiyet vermektedir.

Dr. Ahmed ATAWNA

Vizyon Siyasi Kalkınma Merkezi Genel Müdürü

www.vision-pd.org

VISION CENTER FOR POLITICAL DEVELOPMENT

Adres: Başak Mh. Hürriyet Blv. Yiğitler Sok.

No:70/32 B Blok - Başakşehir/İstanbul.

Tel/Fax: +90 212 631 01 07

www.vision-pd.org/tr

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	V
GİRİŞ	XI
İdeoloji, Dış Politika ve Türk Dış Politikası <i>Gökhan Bozbaş</i>	1
Filistin Davasının Dünden Bugüne Sosyo-Politik Gelişimi <i>Sadiq Abu Amir</i>	23
Türkiye'deki Sosyalist Hareketler <i>Bedir Sala</i>	49
Cumhuriyet Halk Partisi <i>Gökhan Bozbaş, Selçuk Aslan</i>	75
Demokratik Sol Parti <i>Mesut Çakan</i>	99
Milliyetçi Hareket Partisi <i>Hikmet Salahaddin Gezici, Yasin Taşpınar</i>	135
Halkların Demokratik Partisi ve Kürt Siyasal Hareketi <i>Âdem Palabıyık</i>	161
Saadet Partisi ve Milli Görüş Hareketi <i>Yusuf Sayın</i>	191
Adalet ve Kalkınma Partisi <i>Mustafa Cüneyt Özşahin</i>	227
YAZARLAR HAKKINDA	255

GİRİŞ

Siyasal Partiler tanımları gereği halkın veya kendi üyelerinin istek ve arzularını yansıtan örgütlenmeler olarak kabul edilmektedir. Bu çerçeveden efektif bir parti sistemi güçlü bir demokrasinin de ön şartlarından birisi olarak kabul edilir. Dış politika ise en genel anlamıyla siyasi parti veya partileri oluşturduğu hükümetlerin diğer ülkelere veya uluslararası kuruluşlara karşı geliştirdiği politikaların belirleyicileri olarak tanımlayabiliriz. Bu politikaları ise partilerin ideolojilerinden bağımsız değerlendirmek elbette imkansızdır.

Siyasi partilerin ideolojik görüşleri herkesçe bilinen ve artık kanıksanmış bir durumdur. Ülkemizde özellikle batılılaşma ekseninde birçok çalışmada bu ideolojilerin kitleleri nasıl yönlendirdiği işlenmiştir. Bununla beraber ülkemizin kuruluş felsefesi doğrultusunda ötekileştirdiği Ortadoğu coğrafyasında var olan Filistin meselesi, ortaya çıktığı günden beri sürekli olarak gündemimizi meşgul etmektedir. Kimi partiler burada yaşananları ezilen ve sömürülen halkların verdikleri ekonomik, sosyal, kültürel ve siyasi mücadele olarak değerlendirip sömürüye karşı beraber mücadele çağrısı yapmıştır. Bir diğer grup ise Filistin meselesini bir sorun olarak değil bizzat bir İslami dava ve Müslümanların ortak mücadelesi olarak değerlendirerek konuyu ümmet çizgisine çekmiştir. Bir başka grup ise orada yaşananları tarihin bir cilvesi veya intikamı olarak değerlendirip ettiklerini buluyorlar demektedir. Bir diğer grup ise orada yaşananlara uluslararası platformda verilen destek ve kabul yüzünden adeta kıskançlıkla bakmakta ve dünyanın

FİLİSTİN MESELESİ

kendi meselesini görmezden gelirken neden orası için bu kadar mücadele ettiğini sorgulamaktadır.

Filistin meselesinin ideolojik boyutta partiler tarafından nasıl algılandığı konusu tartışılırken dikkat edilmesi gereken bir diğer husus aslında bu meselenin nasıl adlandırıldığı meselesidir. Zira orada yaşananlar bir sorun olarak isimlendirilmektedir. Buna karşılık bir diğer grup ise kendisini orada yaşananların bir parçası olarak telaki edip yaşananları dava olarak nitelendirmektedir. Bununla beraber akademik çalışmalar bakımından değerlendirildiğinde ise aslında en nötr kavram olarak karşımıza mesele kelimesi çıkmaktadır. Zira sadece bu meselenin isimlendirme biçimi bile aslında ideolojik bir duruşu göstermektedir.

Elinizdeki kitap siyasi partilerin dış politika anlayışlarında ideolojinin yerini anlatan teorik bir çerçeveyi çizdikten sonra Türk dış politikasında ideolojinin yerini anlatacaktır. Akabinde Filistinli bir araştırmacı tarafından Filistin meselesi/davasası/sorunu hakkında geçmişten günümüze bu meselenin geçirdiği evrelerin anlatılması ile devam edecektir. Bu konunun Filistinli bir düşünür tarafından izah edilmesi meselenin içeriden nasıl değerlendirildiğinin anlaşılması bakımından özgün bir yaklaşım olacaktır. Bu konunun teorik ve tarihsel çerçevesinin çizilmesinden sonra Türkiye'deki siyasi partilerin ideolojilerine göre Filistin konusuna bakışları analiz edilecektir.

Sonuç olarak kitap bu üç farklı ideolojik örgütlenmenin kendi felsefeleri doğrultusunda Filistin meselesini değerlendirdiklerini açıklamaya çalışmaktadır. Filistin konusunu gündeme getiren bir ideolojik grubun karşısında bulunan diğer ideolojilerin bu konuya nasıl ilgisiz kaldıkları yapılan tarihsel ve güncel tetkikler sonucu gün yüzüne çıkmıştır. Bu kitap insani bir meselede dahi ideolojilerin nasıl da ön plana çıktığını, çözümü tıkadığını ve hatta insanları kutuplaştırdığını gözler önüne sermektedir.

Gökhan Bozbaş

Editör

İdeoloji, Dış Politika ve Türk Dış Politikası

Gökhan Bozbaş

Giriş

Uzmanlar uzun dönemlerden beridir dış politika çerçevesinde karar alıcıların hangi saiklerle hareket ettiklerine dair sorular ile meşgul olmaktadırlar. Araştırmacılar on yıllardır dış politikanın belirlenmesinde karar alıcıların çok ciddi bir şekilde ideolojileri etrafında hareket ettiklerini gösterir çalışmalar yapmışlardır (Bknz: Wittkopf, 1990; Levi, 1970). Bununla beraber ideolojinin dış politika ve uluslararası sistem içerisinde oynadığı rol sistematik olarak analiz edilmemiştir. İdeolojinin uluslararası sistem içerisinde sahip olduğu konum düşünüldüğünde ona sadece araçsal bir önem atfedilmesi ise bir diğer sıkıntılı durum olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu çerçeveden yazarlar ideolojinin yalnızca meşrulaştırıcı bir rol oynadığını söylemektedirler. Bununla beraber Soğuk savaş dönemi göstermiştir ki ideoloji dış politikada sadece meşrulaştırıcı olmaktan daha fazla bir öneme sahip olduğunu ortaya koymuştur. Bu durumda son dönem araştırmacıların oldukça fazla bir şekilde dış politika tercihlerde ideolojinin rolünü analiz etmeye yönelik bir eğilim göstermesi ile sonuçlanmıştır.

FİLİSTİN MESELESİ

TÜRKİYE'DE SİYASİ PARTİLERİN YAKLAŞIMLARI

Türkiye'deki siyasi oluşumların Filistin meselesine ve Filistin'deki çeşitli unsurlara yönelik tutumlarını ele alan araştırma ve literatürün son derece sınırlı oluşu, bu oluşumların Filistin meselesiyle ilintili konular karşısındaki yaklaşımının hakikatte ne şekilde olduğunun anlaşılmasını zorlaştırmaktadır. Nitekim bahsi geçen oluşumların direniş, siyasal süreç, Kudüs, yerleşimcilik, ayırım duvarı, Filistin Kurtuluş Örgütü'nün Filistin'deki diğer gruplarla ilişkisi gibi meselelere bakış açısı, ne Türkçe ne de Arapça araştırma ve kitaplarda kolaylıkla bulunabilmektedir. Bu çalışmada Vizyon Siyasi Kalkınma Merkezi (İstanbul), bu boşluğu doldurmaya ve Arap ve Türk kütüphanelerine bu alanda nitelikli ilmi ve akademik bir araştırma sunmaya çalışmaktadır. Çalışmanın hazırlanmasına siyaset ve partiler alanında uzman çok sayıda Türk akademisyen katkıda bulunmuş olup, Vizyon Siyasi Kalkınma Merkezi'nin uzman ekibi iki yıl boyunca çalışmanın gün ışığına kavuşabilmesi için seferber olmuştur.

VİZYON
The National Development
VİZYON SİYASİ KALKINMA MERKEZİ

www.tezkireyayincilik.com

 /tezkirekitap

 /tezkirekitap

tezkire